

ἐπίστασθαι οἰόμεθα ἕκαστον ἀπλῶς, ἀλλὰ μὴ τὸν σοφιστικὸν τρόπον, ὅν κτ' συμβεβηκός, ὅταν τὴν αἰτίαν οἰόμεθα γινώσκειν, διήν τ' πρᾶγμα ἐστὶ, ὅτι ἐκεῖνος αἰτία ἐστὶ, καὶ μὴ ἐνδέχεσθαι τῆς ἄλλως ἔχειν, h. e. *Scire putamus unamquamque rem simpliciter, non sophisticò modo, id est, ex accidenti, cum putamus causam cognoscere, propter quam res est, ejus rei causam esse, nec posse eam aliter se habere*; primò omnium causæ corporis Naturalis indagandæ probè veniunt, quas juxto ordine excipiunt Affectiones. Illæ etenim ut essentialia corporis constituentia; Itæ hæ essentialia consequentia sunt.

§. 2. De Causis verò cum non minus agat Metaphysica & Logica, quàm Physica, id non uno eodemq; fieri modo, neminem, opinor fugit. Considerat enim Metaphysica Causas in actu signato, & quidem objectivè & principaliter; Logica directivè & instrumentaliter, prout inserviunt inquisitioni veri; At physica perpendit causas in actu exercito, id est, causas considerat non quaslibet, sed corporis naturalis. Quemadmodum verissimè *B. Sperlingius in Institution. suis Lib. 1. c. 1.* Sumitur, inquit, Definitum hic non latissimè & sub momento primo, sed pressius & sub momento secundo. Non omnis Causæ latitudo hic evolvenda, sed contractio ad corpus naturale instituenda. Metaphysicæ munus est, sub latissimâ illâ ratione perspicillare causam, Physica ad corpus naturale eam restringit. Quæ sententia quoq; est *B. D. Jacobi Martini, Theologi & Philosophi acutissimi, in disput. Phys. 2. thes. 3. seqq.* Ramus, agentis, & ejus satellites, omni conatu causarum doctrinam ex agro physico relegendam intendunt: Unde jam quæritur, ad quàmnam scientiam tractatio de Causis pertineat? Respondemus autem, si diversus considerandi modus respiciatur, illam ad diversas disciplinas optimè posse referri. Logicus enim tractat de Causis, quatenus faciunt ad Syllogismum, & cum primis Apodicticum constituendum, inq; eo medium terminum constituunt. Metaphysicus prout sunt affectiones entis & dividitur in causam & causatum. Physicus deniq; prout sunt principia corporis naturalis, quod ex materiâ & formâ constat, ceu principiis internis.

§. 3. Cæte-